

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

С.Е. Ільсова, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ В ЗАГАЛЬНІЙ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання загострюється необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації у фінансових можливостях та перспективах, оцінці фінансового потенціалу інших суб'єктів господарювання. Розв'язання зазначеного кола питань забезпечує фінансова стратегія підприємства. Грамотно побудована фінансова стратегія дозволяє не тільки забезпечити підприємство фінансовими ресурсами та оптимізувати ризики, але і визначити пакет стратегічних цілей для подальшого ефективного розвитку підприємства.

Питанням формування та реалізації стратегії на підприємствах присвячено багато публікацій у спеціалізованій літературі, а також досліджень зарубіжних науковців, таких як Е. Майкл, І. Ансофф, А.А. Томпсон, а також таких учених країн СНД, як Е. Уткін, І.П. Хомініч, та інших. У більшості наукових праць учених питання фінансової стратегії підприємства розглядається в контексті стратегічного управління або фінансового менеджменту і носить загальний характер. Для того, щоб з'ясувати сутність, роль та зміст фінансової стратегії, необхідно спочатку розглянути «стратегію» як поняття та економічну категорію.

Найбільш поширеним є визначення стратегії як плану, орієнтиру чи напрямку розвитку, додержання якого забезпечить досягнення певних, переважно довгострокових цілей. У такому контексті стратегія пов'язується з реальною поведінкою суб'єкта ринку у конкурентному середовищі. Стратегія як план, хоча і формується в умовах обмеженості інформації про майбутній стан середовища, але розроблені параметри стратегічного розвитку мають бути чітко визначеними і кількісно деталізованими.

Стратегія розглядається і як сукупність певних принципів, правил, послідовність поведінки з урахуванням досвіду діяльності суб'єкта ринку у минулому. При цьому вважається, що майбутнє може бути передбачуваним на основі отриманих знань про минуле.

Стратегія підприємства може розглядатися також як динамічний процес, що орієнтує діяльність підприємства на досягнення головної

цілі та реалізацію його місії через ефективне поєднання ресурсів підприємства та вимог і можливостей конкурентного середовища.

Нерідко поняття стратегії тлумачать саме в аспекті довгостроковості. Варіативність визначень поняття стратегії залежить від розуміння суті та форм стратегічного підходу в управлінні.

У літературі немає чіткого та єдиного підходу також і до визначення поняття фінансової стратегії. В цілому фінансова стратегія розглядається науковцями з двох точок зору:

- як одна із функціональних стратегій;
- як ключова стратегія в контексті розвитку підприємства.

В якості функціональної стратегії фінансова стратегія має підпорядкований характер відносно загальної корпоративної стратегії підприємства, тому основною її метою є забезпечення конкурентних позицій на ринку.

У цьому аспекті фінансову стратегію часто розглядають у взаємозв'язку із інвестиційною стратегією.

Характеризуючи другий підхід до трактування сутності фінансової стратегії підприємства, слід відзначити, що в якості складової загальної концепції розвитку підприємства фінансова стратегія є ключовою, і забезпечує (через використання фінансових інструментів, методів фінансового менеджменту тощо) реалізацію будь-якої іншої базової стратегії.

Ключова роль пояснюється координуючою роллю фінансів в системі управління підприємством, а також особливим значенням фінансових ресурсів серед інших видів ресурсів. Фінансові ресурси мають першочергове значення, оскільки це єдиний вид ресурсів підприємства, який трансформується безпосередньо і з мінімальним часовим лагом у будь-який інший вид ресурсів. Метою фінансової стратегії в цьому аспекті є ефективне використання фінансових ресурсів і управління ними. Фінансова стратегія як частина загальної концепції розвитку підприємства має відповідати таким характеристикам: охоплення усіх основних напрямків розвитку фінансової діяльності і фінансових відносин підприємства; формування специфічних фінансових цілей довгострокового розвитку підприємства; забезпечення вибору найбільш ефективних напрямків досягнення фінансових цілей підприємства; реагування на зміни зовнішніх умов фінансової діяльності підприємства; адаптація до змін умов зовнішнього середовища шляхом коректування напрямків формування і використання фінансових ресурсів підприємства.